

1 JUNI 1917.

AFLEVERING 2.

NADruk VERBODEN.

Opgericht door E. HEIMANS, J. JASPERS Jr. en JAC. P. THIJSSE.

REDACTIE

J. HEIMANS, AMSTERDAM.

JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

ADRES DER REDACTIE:

JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

ADMINISTRATIE:

2e OOSTERPARKSTRAAT 223, AMSTERDAM.

Prijs per Jaar f 5.75.

„HOEG” ¹⁾ DE KEMPHAAN.

AT hadden ze toch tegen hem?!

't Leek wel of alle andere mannetjes tegen hem samenspannen; hij voelde, dat hij altijd te veel was; niet begrijpend waarom. Wat had hij dan toch gedaan, hij die zich bewust was, zijn stamgenooten nooit iets in den weg te hebben gelegd.

Kon het zijn, omdat hij naar rechts loensde, de anderen naar links? Kon het zijn, omdat zijn kraag, als hij hem opzette tot over de helft van den kop reikte, terwijl ze bij de andere mannetjes nauwelijks halverwege kwam?

Kon het zijn omdat het hoorn van zijn sporen zoo hard en scherp was, omdat zijn snavel meer geleet op een scherpe piek dan op een vogelbek?

Zoo mijmerde „Hoeg” de kempiaan, terwijl hij moederziel-alleen op een hoog kopje zat; hij vergat zelfs het wormpjespikken, zóó sterk voelde hij den hoon, die hem telkens weer werd aangedaan.

Hij klapte zelfs niet eens met z'n vlerken, als een ander mannetje aan- of overvloog.

¹⁾ »Hoeg«; de g als Friesche g uitspreken, analoog met een zachte k.

Deze nam schijnbaar ook geen notitie van hem; want de vluchtlijn werd bij het overvliegen niet eens gekromd; regelrecht vloog hij door, alsof hij haast had neer te vallen bij de andere mannetjes, die een eindje verder op den wal zaten.

Deze zetten dan hun kragen op en klaptten even met de vleugels, wanneer de nieuw aangekomene — in vollen oorlogsdos — neerviel even voor het gezelschap, om dan als ratten over het land te rennen, met opgezette kragen in elkaar-grillig-kruisende lijnen.

„Hoeg“ zag dit alles, vervuld van en weer voelend het feit, dat hij uitgesloten was.

En weer verviel hij in zelfmijmering....

Waarom bleef hij altijd zoo alleen?

Was het, omdat hij — als er een vrouwtje overvloog — zijn lichaam uiterst-slank kon rekken in het verlengde van zijn pootlijn, daarbij zijn bek recht de lucht instekend? Was het omdat zijn kraag den hals dan bijna niet verdikte, terwijl de koppluim langs den nek afhing met aan iedere zij een slip, die op den eindzoom even omkrulde?

Of konden de andere mannetjes misschien jaloersch op hem zijn, omdat zijn kleuren zoo brutaal-mooi waren aangebracht. Dat was waar, want zijn kraag was blauw-zwart, en verliep in uitdoezelende vlekken op zijn prachtig-witte borst, zijn goudgele pluim teekende zoo scherp de slippers af, die langs den nek op den kraag vielen; zijn vlerken waren zoo prachtig groot-vlekkig geteekend -- oranje op grijs.

Of... was wellicht de oorzaak van alles die groote haan, die aanvoerder wilde zijn, en die voelde slechts in hem zijn gelijke te vinden!

Laatst ook nog op dien morgen, toen ze wat op dat hooge dijkje hadden geruzied,¹⁾ vloog de geheele troep mannetjes plotseling op, terwijl hij het sein hiertoe nauwelijks had kunnen begripen.

Dat had die groote haan ook weer op z'n geweten. Was die dan bang voor hem? Was die dan bang om z'n positie te verliezen?

Daarvoor behoefde hij toch niet bang te zijn; hij — Hoeg — was geen heerscher, hij wenschte gelukkig te zijn; hij wenschte slechts met de anderen te spelen en mee te doen aan het paringsspel, waarvan hij nu was uitgesloten.

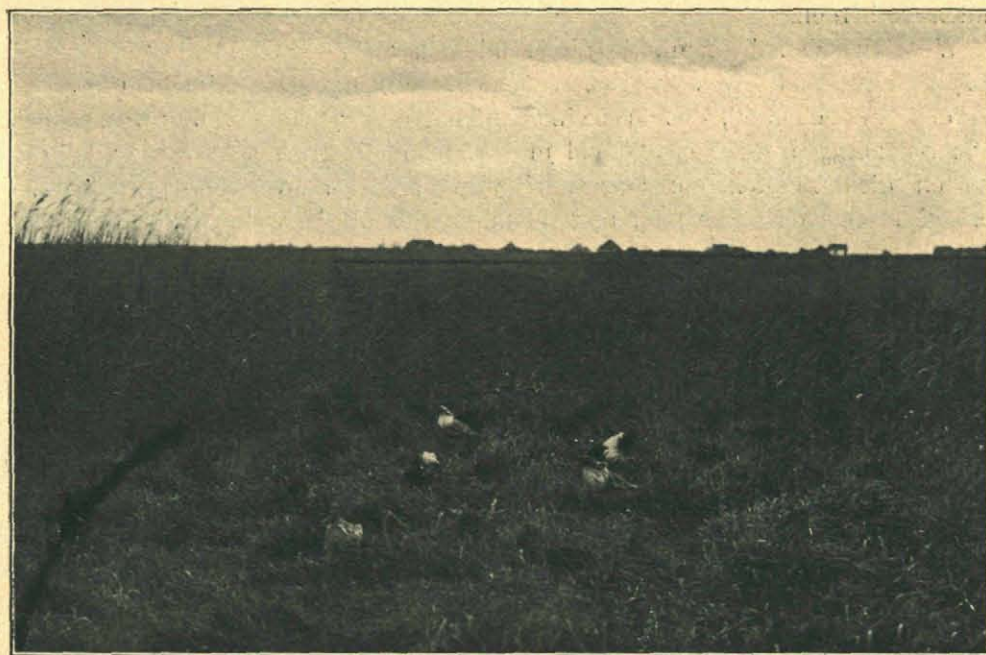
Toch was hij maar weer op z'n eentje achter den troep aangevlogen; deze had zich op een lang en smal dijkje neergezet, dat midden door het overstroomde land liep; daar hadden ze zoo prachtig „wip“ gespeeld. De groote haan zat op het rechter-uiteinde der lange lijn van vogels; hij deed de malle grimassen en

¹⁾ Niet altijd beteekent dit ruziën: schijngevechten leveren. Wanneer n.l. vele paringen hebben plaats gehad, zoodat de vluchten sterk zijn gedund, ziet men dikwijls een paar vrouwtjes — met alle aandacht pikkend, alsof er voor hen niets anders op de wereld bestond — het land inzetten; daarachter twee of drie mannetjes, die ernstig vechtend ze volgen en dan een of meer hanen zich opgeven, om ieder met een vrouwe weg te vliegen.

Dit zag ik de eerste week van Mei in dit jaar herhaaldelijk.

sprongen voor, die telkens en opeenvolgend door de andere hanen werden herhaald, waarbij een nonchalante attentie aan ieder ten deel viel, behalve.... als hij ze uitvoerde, daar op dien uitersten vleugel-links.

Toch wist hij, dat hij het niet minder deed dan de anderen, zelfs niet minder dan de voorganger; óók wist hij dat zijn kraag het mooist had geschitterd in de zon, zoodat de kleur in alle intensiteit uitkwam; zijn vlerken hadden zelfs gezoemd, als hij zoo hoog opsprong. Als op 'n teeken van den voorman, waren

Kemphanen op de vechtplaats.

Foto A. BURDET.

ze toen plotseling weer opgevlogen naar den hoogen slootwal, éven verder dan waar een vlucht vrouwtjes zat.

Even hadden zij geruzied, met opstaande kragen en met enorme pootsnelheid over den grond scherend, daarna waren ze rustig geworden en hadden al hun aandacht gewijd aan het druk wrijven met den bek tusschen en over de veeren, die zich niet wilden voegen naar den natuurstand.

Daarna hadden zij zich plotseling opgegeven; ze waren met enorme snelheid over de wijfjes heengevlogen, behalve hij, die alleen bleef op den slootwal.

De vrouwtjes waren ook opgegaan, en „Hoeg“ zag ze met de mannetjes als één vage wolk wegdrijven, die even later weer duidelijker werd, om tenslotte weer neer te komen op dezelfde plaats, de mannetjes dicht bij hem, de vrouwtjes iets verderop. De kemphanen liepen, nadat zij neergevallen waren, weer als ratten

over het land, om plotseling stil te houden en dan — met één ruk zich omkeerend — terug te gaan.

De vrouwtjes — wie al dit gedoe gold — deden net alsof hun het ruziën niet de minste belangstelling inboezemde; enkelen pikten rustig de wormpjes, anderen zetten zich „slank“ met langgerekt lijf.

Toch zag „Hoeg“ enkele paren, die zich in de lucht verwijderden, paren die elkaar hadden gevonden en die wegvlogen naar rustiger oorden, waar het gras langer groeide en waar ze hun huis — als een diep kuiltje — in het hoge gras konden verbergen.

Wéér ruzieden de mannetjes; ze renden met een pootsnelheid over den grond, alsof ze electromotorisch werden voortgedreven, met de uiteinden der vleugels over het gras scherend, den kraag in al zijn omvang gespannen. Dan weer loensden ze naar elkaar, sprongetjes makend met kleinen vleugelslag, terwijl ze de kragen open en dicht klapten, om daarna wéér op te vliegen over de wijfjes heen, die zich wéér opgaven om samen met de mannetjes als 'n wolk weg te drijven en wéér neer te vallen op hunne speelplaats.

Dit spelletje herhaalde zich telkens en telkens; de ontwakende lente deed haar invloed gelden op de paring.

Ook op „Hem“ was de Lente niet zonder invloed gebleven; hij had toch z'n tooi gekregen, zijn prachtigen kraag en pluim.

Maar benijd had hij de kieviten, de grutto's en zoovele andere familieleden, om hun mooi gezang, terwijl hij slechts één toon ¹⁾, als keelgegorgel door de neusgaten kon uitstooten.

Toch had geen der wijfjes haar invloed nog op hem kunnen doen gelden, hij vond ze te gewoon.....

Op den slootwal stond de groote haan, overzag z'n terrein als een heerscher, voelde zich koning.

„Hoeg“ kon dit nauwelijks verdragen; hij haatte den grooten vogel met z'n vulgair-witten kraag en pluim, die hem — wanneer hij hem opzette — meer het voorkomen gaf van een uil dan van een kempiaan.

Hij haatte dien blaaskaak met z'n ordinaire grondkleur der vlerken.

Sterk richtte hij zijn blik op den grooten haan; hij berekende de kansen bij een mogelijk gevecht, dat niet kon uitblijven; hij wilde niet langer verdragen de aanhoudende beleedigingen, die hij van den aanvoerder had te verduren. Plots zag hij dat de voorman z'n kop in één richting hield; nieuwsgierig wat de oorzaak kon zijn, wendt hij z'n oog daarheen....

't Was een prachtig vrouwtje, slank als een fee, met teeren hals, dragend een klein kopje, waarin de oogen als „gitten“ schitterden.

Zij was getint in zachte, iets flets-grijze spikkelkleur. Over hem kwam een

¹⁾ »Hoeg«.

gewaarwording, alsof hij in een andere wereld werd verplaatst; het omringende vervaagde; hij zag slechts haar in hel-lichte projectie, tròts het kopje dragend, hoòg het slanke lijfje op de teere pootjes....

Wwwwrrroep!...

Daar scheerde de voorman hem met duivelsche snelheid rakelings voorbij; hij — direct tot de werkelijkheid teruggebracht — draaide zich instinctief om en zag op een vijftal sprongen afstands den voorman loensend op het land liggen, de kraag tot het uiterste opgezet, de uilenkop als een door veerendons omkranste driehoek.

Onwillekeurig spande „Hoeg“ z'n sporen, legde zich ook plat en hield loerend zijn vijand in het oog, de kraag zóó gespannen dat hij bijna tot aan de oogen reikte, de pluim — even vooroverbuigend — opgezet.

Toen vlogen ze met duivelsche vaart op elkaar aan; beider borst stootte tegen elkaar en zoo — bijna aan elkaar hangend — sprongen ze met slaande vleugels wel een Meter de lucht in, stootend elkaar met de scherpe sporen en pikkend met den puntigen snavel zòò erg, dat de veeren er af stoven, terwijl ze zich — weder op den grond teruggevallen — met motorische snelheid, de vleugeleinden over het gras sleepend, een vijftal sprongen van elkaar verwijderden om — nadat zij zich plotseling hadden omgekeerd — weer loensend en plat op den grond te gaan liggen.

„Hoeg“ voelde z'n geheele wezen in vlammen; thàns voelde hij den enormen haat, die hem durf en kracht gaf; sterker loensend hield hij z'n vijand in het oog om iedere onverwachte beweging op te vangen. Hoe hunkerde hij er naar, dezen voorman alle grieven, die hij had ondervonden, betaald te zetten; hij voelde zich sterk, den blik van dat mooie slanke vrouwtje op zich wetend. —

Als een bliksemstraal schoot de vijand weer over den grond; de vleugels ontvouwen, wier uiteinden over het gras sleepten, ging hij recht aan op hem, die deze beweging zag, zich ook oprichtte en eveneens aanviel tot weer beider borst tegen elkaar stootte en ze wèer samen de lucht in sprongen met fladderenden vleugelslag en ze wèer elkaar zòò hevig bekampten met sporen en bek, dat de veeren op den wind door de lucht warrelden.

Wèer gingen de beide kampvechters in hunne ligpositie. „Hoeg“ voelde dat de groote haan hem getroffen had, maar naar de pijn in zijn eigen sporen te oordeelen, moest de voorman ook terdege geraakt zijn.

De andere mannetjes hadden zich om hen heen geschaard; bij iederen aanval waren ze even opgesprongen, met fladderenden vleugelslag, de kragen opgezet.

Reeds kregen ze eerbied voor „Hoeg“, die het aandurfde tegen dien grooten vogel; deze bleek nu wel grooter en sterker te zijn, maar in behendigheid en vlugheid was hij bepaald de mindere.

„Hoeg“ wachtte een volgenden aanval af; hij lag daar doodstil, leek meer op een bosje veeren dan op een vogel, den kop echter hield hij onbewegelijk op den voorman gevestigd, die wel in positie lag, doch blijkbaar geen aanstalten maakte tot een nieuwen aanval.

Tot de voorman met tragen slag over de wijfjes heenvloog gevolgd door de anderen.

Weer ziet „Hoeg” de twee kloften als ineensmeltend zich verwijderen, tot ze weer als een wolk in de lucht hangen; dan staat hij op, legt zijn kraag neer, strijkt de veeren glad, die door den sporenslag van den voorman niet in natuurvorm liggen en ziet dan over het dijkje..... O!..... Daar staat hoog en slank het teere wijfje; éven herinnert hij zich het beeld, dat hij in doezelenden toestand had gezien; nu ziet hij de werkelijkheid, zijn vrouwtje, dat teere slanke..... Hoog richt hij zich op, strekt zijn lijf zoo slank op de pooten, dat het hiermee bijna één lijn vormt, waardoor z'n prachtige vlekken op de vlerken, zijn blauwzarte kraag, waarover de goudgele tuif in twee slippen afsjaalt, die zich in brutaal-getinte kleurvlakken afteekenen, om dan op te vliegen over het vrouwtje heen, dat zich eveneens opgeeft. Vleugel aan vleugel vliegen zij, het vrouwtje in volle overgave, hij z'n baarsenrug sterker krommend, om de kracht van z'n lichaam meer te doen uitkomen, nu en dan z'n homophon keelgeluid ¹⁾ door de neusgaten uitstootend.

Ze vliegen in rechte lijn, net alsof ze haast hebben hun doel te bereiken; zij vliegen met regelmatigen vluggen vleugelslag over het water dat op het lage land staat, over de grassprietjes der hoogere gedeelten, met een wipje éven hun vluchtlijn naar boven krommend als een dijkje deze snijdt; ze vliegen ver, héel ver, tot ze eindelijk neervallen op den kant van een plas.

Dan gaat hij voor z'n vrouwtje staan, spant zijn kraag en pluim, spreidt z'n staart uit, buigt z'n lichaam tot z'n scherpe snavel den grond raakt en betuigt zoo z'n vollen eerbied aan haar, die hem nu het liefst op de wereld is geworden.

Meimaand kwam; zachte en milde regens hadden de planten hoog doen opschieten, zoodat het veld één wuivend-en-golvend landschap geleek van Langbeemd en Dravik, waaraan de enorme hoeveelheden zuring en koekoeksbloem een warme tint gaven.

Eén-en-al kleuren tintten, als het zonnelicht de bloemen streelde; dan werd het effen rood-groene veld fijner gestyleerd door de prachtige purperen smeewortel en de gele compositen. Ook het dekriet langs den oever had zijn pluimen reeds ontvouwd; slechts een half-verstoven lischdodde deed nog aan een vorig leven denken.

Eén-en-al rust lag over het landschap, dat toch tusschen hare half-meters-hoogen plantentooi ontelbare vogels in hunne natuurfunctie verborg. Hiér zat een grutto-griet op „vier,” de om het nest staande grassen over zich heen gebogen, de uiteinden in haar langen snavel.

Verderop een kievitvrouwtje, wier man een tureluur beschermde; eenden,

¹⁾ Hoeg.

slopkes en talingen gaven broedtemperatuur aan hunne volle nesten. 't Was één zorgen voor nieuw leven; 't leeuwerikje zat „diep”, terwijl het mannetje soms sprongsgewijze opsteeg en zijn onbegrijpelijk lied door de lucht deed klinken. Nu en dan hoorde men de grutto-griet zijn naam roepen, terwijl het kievit-mannetje, zoekend naar zijn broedend vrouwtje — als hij terugkwam van een

aanval op een roofvogel — vragend riep: „Waar zit ze nou”? Overigens hoorde men slechts het gezoem en gegons van milliarden vliegjes, die als 'n wolk over het veld hingen en waarop de schiere sterna's in groote vluchten jaagden.

Ook „Hoeg” z'n vrouwtje zat in een diep kuiltje, goed verborgen in het hooge gras, op vier eieren, wier eerst doffe groene kleur met sterk-uitvloeiende bruin-roode vlekken, thans als gevernist scheen. „Hoeg” was gelukkig; hij ergerde zich niet meer over alles wat gebeurd was; dáaraan dacht hij zelfs niet meer; hij had zijn Lentetijd genoten, zorgde nu voor de veiligheid van zijn vrouwtje, dat zich geheel gaf aan haar kroost.

Wat zat ze daar veilig; hij wakend eenige sprongen van het nest af.

Merkte hij onraad, dan vloog hij op, liet z'n naam hooren, om z'n vrouwtje gerust te stellen en om haar te toonen dat hij waakte; later, als alles weer veilig was, liet hij zich neerploffen in het lange gras eenige meters van het nest af.

En als de avond kwam, luisterde hij naar het krèk-krèk van den TeePERT ¹⁾, den loomen vlieger, die zich allèen in lang gras ophoudt en die bij het terugzuigen der lucht door de spleet van den stemzak een schragend geluid laat hooren.

Dan, als 't zachte avondkoeltje eentonig door het gras zong, bracht hem dit in een vreemden dommelenden toestand.

Toen de kinderen groot waren, hadden zij zich aangesloten bij een groote vlucht andere kemphanen, mannetjes en wijfjes; wát konden ze heerlijk spelen in de stilte van de avondschemering, als het riet reeds ter ruste was en niet meer door den wind geliefkoosd of geplaagd werd; wát konden ze dan plotseling zich op zij gooien om een oogenblik op de vleugels te drijven, ineens deze weer snel te doen trillen, om voort te stuiven, alsof ze door een onzichtbaren vijand werden overrompeld, dan opeéns zweefden ze in een groote bocht terug, vielen ze weer neer, om wormpjes te pikken en daarna te gaan rusten.

Dit duurde totdat de eerste herfstbuien kwamen opzetten.

Dan vlogen ze weg in groote kloften, hoog in de lucht, recht aan op hun doel: naar het land van zon en milder klimaat, dat daar zoo ver in het zuiden lag.

L. A. DOKKUM.

¹⁾ Koningskwartel.